

**R. P. Francisci Svarez Granatensis, E Societate Iesv
Doctoris Theologi, Et In Connimbricensi Academia
Sacrarum Litterarum primarii Professoris Opvs, De Virtvte
Et Statv Religionis**

Qvo Quid Contineatvr, Index proximus indicabit

De Obligationibus Religiosorum ex Regula, Prælatione & subiectione
regulari prouenientibus, De varietate Religionum tam in genere, quàm in
specie, De Religione Societatis Iesv in particulari

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, 1626

X. An religiones Monialium à virorum religionibus, atque eetiam inter se
distinguantur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93501](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93501)

CAPVT X.

Virum religiones Monialium à religionibus virorum; vel etiam inter se distincta sint?

I.
Propositio
tractando in
in reliquo
libro.

Ultima generalis diuisio religionum esse potest, in religionem virorum & feminarum; vtramque enim possessionem in Ecclesia esse constat, & habere inter se distinctionem aliquam. Quoniam ergo de religionibus virorum in communi satis distinximus, de Monialibus nonnulla dicere necesse est. Et quoniam ferè omnia, quæ ad statum religionis pertinent, in eis cum proportionem locum habent, & in particulari religiones feminarum tamquam accessorium quid ad religiones virorum reducuntur, ideo usque ad finem libri percurreremus breuiter omnia, quæ ad statum religionum pertinent, illa monialibus accomodando, & proportionem, quam seruent ad virorum religiones explicando, simulque totam illarum varietatem, & distinctionem insinuabimus, ita vt nihil amplius de illis dicere necesse sit.

II.
Feminas
Deo conse-
cratas, &
inuitim ha-
bitantes
olim fuisse
ostenditur.

Primò igitur certum est à principio nascentis Ecclesiæ fuisse consuetudinem consecrandi Deo feminas, tam virgines, quam viduas per votum continentie, vt latè in superiori tomo ostendimus, tractando de voto castitatis. Deinde certum est, antiquissimum esse morem congregandi in separatis domibus, seu monasterijs feminas Deo consecratas, & viam perfectionis sectantes. De temporibus enim Apostolorum fertur Iphigeniam ab Apostolo Matthæo ad Deum conuersam, & sacro velamine consecratam monasterium Virginum habuisse, sed est res incerta authoritatis, sicut liber Abdiæ de Apostolicis institutis, vnde sumpta est. Probabilior est historia, quam de B. Virgine Martha refert Ecclesia, quod Malsia in loco à viris remotissimo cum aliquot honestissimis feminis in perpetua virginitate, summa cum laude usque ad mortem vixerit. Philo etiam in lib. de vita contemplatiua, non solum viros, sed etiam feminas indicat fuisse vitam illam contemplatiuam sequutas, quam per totum illum librum describit. Post illa verò tempora legimus Sanctum Pachomium virginum monasterium, iuxta suum habuisse & gubernasse, à foreore eius erectum, vt refert Baronius ex antiquis historijs, & ex regulis eiusdem Pachomij colligitur, & Chrysostom. hom. 8. in Matthæum cum de Monachis Egypti sermonem habuisset, subdit, *Atque hæc non in viris solum, verum etiam in feminis splendete conspicias, & infra. Communis enim illis, ac viris aduersus diabolum pugna est contra huius mundi potestates, nec vnam tenetudo sexum huiusmodi progressibus impares facit, non enim natura corporis, sed voluntate animi exercentur ista prælia, propterea sepe in huiusmodi acie fortius viri femina decertant, ac trophæum insignibus clarauerunt. Non ita variis astrotum choris, ælum resurgit, vt Aegypti eremus innumeris monachorum, ac virginum distinguitur atque illustratur habitaculo. Similia commemorat D. Hieronym. epistol. 48. ad Sabinianum, dicens: *Moris est in Aegypti & Syria monasteriis, vt tam virgo, quam vidua, qua se Deo vouerint, & seculo renuntiantes, omnes diuitias seculi conculcarint, crinem monasteriorum matribus offerant descensum a capite, sed ligato pariter, ac velato. Idemque Hieron. epistola 16. ad Principiam, refert eandem consuetudinem incepisse Romæ tempore Athanasij, vnde Augustinus de moribus Ecclesiæ cap. 31. Hæc est (inquit) etiam vita feminarum Deo sollicitè castèque seruientium, qua habitaculo segregatæ, ac remotæ à viris quam longissime de-**

cel, pia tantum illis charitate iunguntur, &c. & in Hispania, & eodem tempore fuisse iam vsum religionum virginum, constat ex Concilio Elibertino tempore Syluestri celebrato, canone 13. quamuis non constet eo tempore in proprijs & separatis monasterijs vixisse, nam in parentum domibus, saltem illis viuentibus habitare permittabantur, vt ex eodem Concilio colligitur canon. 27. & ex Conc. Carthaginensi 3. can. 33.

Qualis autem vitæ institutio, & professio, à principio fuerit in huiusmodi feminis Deo dicatis, incertum est, an scilicet fuerit per proprium religionis statum cum omnibus votis, quæ sunt de substantia eius, an verò fuerit per solum votum castitatis, sicut nunc à multis fit. Item, an semper fuerit, perierit hunc statum in proprijs monasterijs, & couentibus, an in priuatis domibus. Eademque incertitudo est de habitu, ac viuendi modo; verum illius tamen est varius fuisse modus illius status, non solum in diuersis temporibus, aut locis, sed etiam in eisdem, sicut nunc sunt in Ecclesia. Nam quod aliquæ essent simplex tantum votum castitatis emittentes, ex 1. ad Timoth. 5. intelligimus, & multi putant huiusmodi fuisse quatuor illas virgines filias Philippi, de quibus Actorum 21. mentio fit, nam eas semper virgines perseuerasse indicat Eusebius h. 4. historiæ, c. 25. vbi de vna specialiter refert ex Polycrate, Spiritus sancti afflatu pie sancteq; vitam instituisse, & Ephesi mortem obiisse, ex quibus verbis colligi potest instituisse vitam integrè ac perfectè religiosam. Quod etiam consecratio illa solennis aliquando fuerit, vt inhabilem redderet personam ad matrimonium in superioribus cap. 2. dictum est, aut ignorari, huius consuetudinis initium, aut certe esse valde antiquum.

Præterea, quoad modum habitationis, ostendimus etiam in eodem cap. 2. num. 7. interdum fuisse in priuata domo, interdum in monasterio, & conuentu communi, & ita vtriusque modi viuendicit mentionem Hieronymus; nam epistola 22. de virginibus loqui videtur, quæ in proprijs domibus habitabant; in epist. autem 27. refert monasteria sororum, seu monialium à S. Paula adiecta. Indicat verò non fuisse monasteria omnino clausa, Nam in die (inquit) dominico ad Ecclesiam procedebant, ex cuius habitaculo letere, & vnumquodque agnum matrem propriam sequebatur. Augustinus verò lib. 1. de moribus Ecclesiæ cap. 31. etiam exactam clausuram seruata esse indicat, dicens; *Ad quæ inueniunt nullum accessus est, neque ipsorum, quamuis grauissimum & prebatiſsimorum senum nisi vsque ad vestibulum introitu præbendi quibus indigent gratia. Et saltem has feminas quæ in Monasterio includebantur, integrè ac rigorosè statum religiosum habuisse, non solum castitatem, sed etiam paupertatem, & obedientiam vouendo, ex eisdem Patribus manifestum est, & Innocent. II. in Concilio Romano tandem statuit, vt Sanctimoniales, non nisi in Cenobijs, seu communibus monasterijs viuant, vt habetur in cap. perniciosa. 18. q. 2. Olim enim quando Ecclesiæ non concedeatur tanta pax, & securitas propter persecutiones, aut tyrannidem Principum inideliū, non poterant commodè tot monasteria feminarum edificari. Cum primum verò facultas, & occasio data est, hic mos tamquam longè arctior ad virginitatem seruandam, ita præualuit, vt solum ille recitatus sit, & per Pontifices, & Concilia approbatus, vt patet cap. definitum, & cap. in nullo. cap. monasteria. cap. in decima 18. q. 2. & alijs, de religiosis domibus, & de statu monachorum vsque ad Concilium Trident. sess. 25.*

Ex his ergo satis constat in generali, origo, & necessitas huius status quoad feminas, vt autem iustitiam de illius varietate, & de peculiaribus conditionibus

bus monialium dicamus, aduertendum est monasteria monialium ordinari, & ferè ab initio fuisse annexa, & subordinata monasterijs monachorum, vt indicat exemplum supra allatum de monasterio virginum sancti Pachomij, & significat Augustinus supra, dicens de monialibus, *Lausicio corpus exercant atque sustentant, videsque ipse as fratribus tradunt, ab inuicem, quod victui opus est, resistentes*, & in Concilio Hispalensi II. cap. 11. statutum est, *vt monasteria virginum monachorum administratione ac presidio gubernentur*. habetur in cap. in decima 18. quæst. 2. & notauit Panormit. p. 1. consiliorum consil. 8. Ex illo tamen capite constat illam gubernationem ita fuisse monachis commissam, vt præcipue, & maxime ab Episcopo penderet; nam is monachus, qui ab Abbate monasterij monialium præponebatur, iudicio sui Episcopi comprobandus erat, vi ibidem dicitur, & ita etiam in monasterijs monialium locum habebat, quod ex Concilio Arelateni refert Gratianus in cap. monasteria, 18. quæst. 2. scilicet, vt monasteria & monachorum disciplina ad eum pertineant Episcopum, in cuius territorio sunt constituta. Nam hoc etiam de monasterijs monialium verum erat; regulariter autem videtur fuisse cum subordinatione, quatenus monialium monasteria erant proximè subiecta monasterijs monachorum, omnia verò tandem erant sub cura, & potestate Episcoporum; tum quia ex generali regula, omnes Ecclesiæ, & loca sacra in vnaquaque diocesi constituta, sunt Episcopo talis diocesis subiecta, nisi probentur exempta; cap. contra morem, d. 100. cap. omnes Basilica 16. q. 7. cap. cum venerabilis, & cap. de exodoctio. de religiosis domibus: tum etiam, quia per multa decreta, ita in specie cautum est 18. q. 2. ferè per totum.

Hinc ergo colligimus primò, quòd sicut accessorium sequitur naturam principalis, ita religiones monialium sequuntur religiones virorum, & iuxta illarum distinctionem suo modo differunt, seu variantur. ideoque non oportet de illis specialem tractationem instituire, nisi quoad eam tantum, quæ, vel ratione sexus eis propria sunt, vel specialiter sunt in iure de illis statuta. Cætera vero, quæ, vel de religiosis in communi, vel de aliqua religione particulari dicuntur, ad religiosas in communi, vel in particulari applicanda sunt. Solum ergo sunt nonnulla obseruanda. Primum est quoad finem religionis, maiorem diuersitatem inueniri in religionibus virorum, quam feminarum.

Nam in primis in fœminis non habet locum distinctio religionis in religionem laicorum & clericorum, quia hoc posterius membrum non habet locum in fœminis, & ideo omnes religiones feminarum imitantur potius religiones laicorum. Vnde etiam est, vt religio mixta, ex contemplatione, & actione spirituali, quæ versatur in ministerijs erga proximos, non habeat locum in religionibus feminarum, quia fœminæ non solum incapaces sunt ordinum, sed etiam docendi munus ad eas per se non pertinet, iuxta doctrinam Apostoli 1. Corinth. 14. Regulariter ergo monialium religiones viram profitentur contemplatiuam, & monasticam, & ita in proprio gradu monachorum, ferè omnes monachæ continentur; nam si quid actionis participant, ordinariè solum est quoad laborem manuum, quæ operatio etiam proprijs monachis viris, & maxime contemplatiuis, communis fuit, estque moraliter necessaria hominibus aliqua exercitatio corporis indigentibus. Aliud verò actionis genus, quod consistit in vfu operum corporalis misericordiæ, non est ita accommodatum religioni feminarum, vt scilicet tamquam proprius finis, & scopus eius assumatur, quia licet hu-

Franc. Suar. de statu relig. Tom. I V.

iusmodi opera commodissimè possint per fœminas exerceri, iuxta illud Pauli 1. ad Corinth. 5. *Vidua eligatur in operibus bonis, testimonium habens*. Et infra. *Si hospitio recepit, si sanctorum pedes lauit, si tribulationem patientibus subministravit, &c.* licet hoc, inquam, ita sit, tamen quia hæc opera non possunt circa proximos exercere sine exitu extra claustrum, qui regulariter non expedit fœminis religiosis, ideo non est ille finis accommodatus tali religioni, ac propterea licet religiosæ fœminæ inter se debeant hæc operà perfectissimè exercere, non tamen propriè illum habent pro fine religionis suæ, sed est veluti conditio necessariò concomitans omnem religiosam communitatem.

Hoc tamen non obstat quominus in monialium institutis sit varietas cum aliqua proportionem ad religiones virorum. Nam in primis inter proprias monachales, quadam profitentur regulam S. Benedicti, sub proprio eius nomine & accommodato habitu; aliæ Cisterciensi ordini obedientiam præstant sub nomine & insigniis D. Bernardi. Sunt etiam, præsertim in Hispania, nonnulla monasteria Sanctimonialium monachis D. Hieronymi subiecta, & consequenter eorum institutum imitantia. Ordo autem Carthusiensium non habet sorores sibi subiectas, vel quia modus viuendi, & claustrum, ac solitudo illius religionis non patitur curam feminarum, vel quia modus ille viuendi non potest conuenienter fœminis accommodari. Non solum autem monachorum ordines, sed etiam quatuor antiquiores ordines mendicantes, sua habent propria monasteria monialium, quæ nomine mendicantium comprehenduntur, vt in terminis tractat, & definit Lopus allegat. 4. & colligitur ex cap. vnico. §. sane. de statu regular. in 6. vbi quædam monasteria monialium dicuntur esse ordinum non mendicantium; supponitur ergo alia esse mendicantium ordinum. Et idem sentit Gloss. in Clement. vnica de regular. verb. *quolibet*. & ibi Bonifacius n. 56. Cardinalis q. 7. Qui consequenter aiunt, dispositiones iuris circa mendicantes, comprehendere huiusmodi moniales seruata proportionem. Nec refert, quòd in professione vitæ mixtæ ex ministerijs spiritualibus non possint fœminæ viris assimilari, quia satis est, quòd in alijs conditionibus vnaquæque religio monialium illam mendicantem imitetur cui adiungitur, & primò quidem ac præcipue profitendo regulam eius, & obedientiam: deinde habitum eius, & mores, seu constitutiones imitantur, & præcipue paupertatem, à qua mendicantium nomen sumptum est. Præterea dicuntur esse aliqua monasteria monialium subiecta Canonicis regularibus, quas necesse est regulam S. Augustini profiteri, & fortasse peculiari modo imitantur assistentiam in choro, & curam circa obsequium, & ministeria diuina. Sicut etiam nonnulla monasteria monialium inueniuntur sub ordinibus militaribus, & cum insignibus, & habitu earum, quamuis finis ordinis militaris sexui fœmineo omnino repugnare videatur, quia verò omnes religiones militares partim ex clericis vel monachis constant, quoad eam partem possunt moniales illud vitæ genus suo modo participare, idque satis est, vt sub absoluta appellatione talis religionis comprehendatur.

Denique in hoc puncto aduertendum est, plura monasteria monialium esse nunc immediate subiecta Episcopis; postquam enim monachi exempti fuerunt à iurisdictione Episcoporum monasteria monialium quæ permanserunt subiecta monachis, consequenter etiam fuerunt à iurisdictione Episcoporum exempta; multa verò manserunt immediate subiecta Episcopis, vel, quia à principio ita fundata fuerunt, vel quia priuilegio, aut alio

VIII. *Dispositio, cum varietate monialium pro varietate virorum regularium.*

Obiectio contra moniales mendicantes remouetur.

Quadam ad canonicos, regularium, & ad religiones militares.

IX.

Moniales, etiam Episcopis subiectas debere aliquam regulam approbatam profiteri.

D d iusto

iusto titulo id consequuta sunt. hoc tamen non obstat, quominus talia monasteria regulam aliquam approbatam profiteri debeant. Quod enim statutum est in c. ultimo. de religiosis domibus, & c. unico, eodem titulo in 6. ut nulla religio instituitur, nisi sub regula à Sede Apostolica approbata, etiam in monasterijs monialium omnino seruandum est, & prius statutum fuerat ab Innocentio II. in c. permissum. 18. q. 2. ubi decernit abolendam esse detestabilem consuetudinem quarundam mulierum, quæ licet approbatam regulam non profiteantur, Sanctimonialia appellari volunt. Vnde in cap. indemnitate §. supradicta. de electione in 6. in hoc sensu supponi videtur, moniales, quæ verè tales sunt, id est, veræ religiose, debere viuere sub aliqua de religionibus approbatis. Non est enim necesse, ut sub obedientia Prælatorum regularium viuunt: nam ut dixi, multe sunt ordinarij, & secularibus Prælatibus immediate subiectæ. Necessarium verò est, ut aliquam monachorum regulam profiteantur, quia nulla est regula à Sede Apostolica pro solis monialibus, vel pro illis principaliter approbata; & ideo necesse est, ut secundum aliquam ex approbatis regulis religiosorum profiteantur, siue sint subiectæ ipsis monachis, siue Episcopis. Sicut enim olim monachi erant subiecti Episcopis, non obstante professione suæ regulæ, ita etiam nunc esse possunt monasteria monialium.

X.
Femina collegialis viuentis ab ipsa regula religiosa non sunt.

Quapropter si quispiam velit erigere monasterium monialium, & non sub aliqua regula approbata, necessarium erit, ut Summum Pontificem specialiter approbetur, alioqui esse poterit honesta quedam mulierum congregatio, non tamen vera religio, seu religiosa professio, iuxta dictum cap. v. n. de religiosis domibus in 6. cum notatis ibi per Ioannem Andreæ, & per Panorm. prima parte Consiliorum. consil. 55. Non ergo sufficit tunc approbatio Episcoporum, hæc enim necessaria quidem est, ut monasterium de nouo in diocesi erigatur, iuxta capitulum de monachis. cum sequentibus 18. q. 2. Et olim sufficiebat ad nouum etiam viuendi modum instituendum; nunc autem necesse est, ut modus ipse viuendi, vel sit iuxta aliquam regulam approbatam à sede Apostolica, vel specialiter ab eadem sede approbatus sit.

XI.
Illatum est nomen de origine & antiquitate monialium.

Atque ex his inferuntur duo. Vnum, idem esse iudicium de origine, & antiquitate religionum monialium, tam in generali, quam in particulari, quod de religionibus virorum, proportionem seruata. Nam ut ex dictis in nu. 2. constat, monialium religio simul cum religione virorum exorta est, & cum singulis ferè monachorum auctoribus, virginum etiam conuentus inceperunt, sicut de Pachomio, & alijs diximus, & S. Basilii inter suas regulas habet animaduersiones ad Canonicos, & ad Canonicas, id est, regulares, & S. Augustinus fertur fundasse primum feminarum monasterium in Africa in ciuitate Thegastæ. De S. Dominico adhuc viuentem legimus monasterium feminarum Romæ instituisse. D. etiam Franciscus simul cum regula fratrum suorum, regulam fororum S. Clare instituit, quam Gregorius IX. approbauit, posteaque Urbanus V. moderatus est, & ad meliorem ordinem, & foeminis magis accommodatum reduxit. De alijs vero religionibus, tam monachorum, quam mendicantium, non ita certò constat quado cœperint habere monasteria feminarum sibi subiecta, vel suam regulam profitentia. Verisimile tamen est, idem esse in ceteris obseruatum, simulque incepisse, quamuis sub eadem religione virorum, varia etiam instituta monialium esse contingat, ut religio Minorum præter religionem S. Clare, habet etiam sibi subiectam religionem Conceptionis, quæ diuersam regulam

profiteatur, & sic de alijs, de quibus sigillatim dicere operosum esset, & nobis non necessarium. Alterum illatum longiorem petit explicationem sequenti cap. tradendam.

CAPVT XI.

De receptione, ac nouitiu monialium, earumque professione cum ceremonia veli.

PRæter confectarium præcedenti cap. num. 11. positum, sequitur etiam ex dictis in eodem capite, omnia quæ in discursu huius operis de statu religioso dicta sunt, cum proportionem esse ad moniales applicanda. Nam in primis consideranda est earum receptio, in qua obseruandum in primis est, quod iura statuunt, ut non fiat nisi intra numerum præscriptum monialium qui ex redditibus, vel ex consuetis elemosynis commodè sustentari possunt, iuxta cap. vnicum §. 1. me. de statu regular. in 6. & decretum Concilij Trident. sess. 25. cap. 3. de regular. ac tandem constituit. Pij V. circa pastoralis, & c. quod intelligendum est, nisi monialis secum afferat dorem ex qua possit commodè sustentari, nam illa dos potest inter elemosynas, vel postmodum etiam intra reditus monasterij computari. Hinc verò nascitur dubium quod hic præcipue controuertitur solet, & spectat ad simoniam vitium, an licet committatur in tali receptione, eo quod non fiat sine dote in pactum deducta, nec sine alijs certis expensis; sed hoc punctum latè & in particulari tomo præced. tractatum est. Tractari etiam hic potest, de autoritate recipiendi aliquam in monialem, apud quem sit, de quo etiam videnda sunt eodem tomo dicta de receptione nouitiorum, & cum proportionem in presenti applicanda. Communis verò vsus iuri & rationi consentaneus est, ut hæc potestas sit in ipso conuentu monialium, simul tamen requiratur Prælati licentia seu consensus. Nam quatenus illa receptio est ad communem vitam, & societatem cum monialibus, ratio postulat, ut ipse voluntariè illam admittant, quatenus vero illa receptio est aliquo modo actus iurisdictionis, oportet ut Prælati apud quem est propria iurdictio, concurrat, de quo videri possunt Abbas in cap. noscitur. de his quæ sunt à maiori parte Capituli. Felinus in cap. quoniam. de simonia. Lapis allegat. 31.

Interrogari præterea potest, quæ conditiones ex parte personæ recipiendæ, spectandæ, vel postulandæ sint: in quo primum necessaria sunt omnia, quæ in communi de statu religioso dicta sunt, & in primis tomo præcedente. Deinde hic addendum est, non solum virgines, sed etiam viduas in eundem monialium conuentum recipi posse. Hoc constat ex vsu Ecclesiæ, quem esse antiquissimum constat, nam in monasterio illo virginum, quod in Africa Augustinus instituit, sororem viduam illi præfecit, & Beata Brisida cum esset vidua, monialium ordinem instituit, quarum fuit Abbatisa, licet ipse virgines essent. Præterea in cap. vidua 20. q. 1. de vidua dicitur, si velit religionem profiteri, admitti posse, & debere, recepto habitu religionis conueniente. idem constat ex cap. viduas 1. & 3. & cap. vidua. cum sequentibus 27. q. 1. Sunt verò moniales antiqua decreta, quæ hinc assertioni repugnant videntur, de quibus statim agemus. Dices ergo, etiam femina illicitè corrupta post penitentiam admitti poterit, ut inter virgines monialis sit, quia culpa præcedens non videtur obstat, si virginitatis integritas necessaria non sit. Respondetur aliter, huiusmodi feminas hac macula, vel notata, qui non esse admittendas in conuentu virginum, de quo videri potest Francus in cap. vmo.